

KADININ İŞ HAYATINA KATILIMINDA BACIYÂN-RÛM TEŞKİLATI VE TOBB İL KADIN GİRİŞİMCİLER KURULLARININ KATKILARI

THE CONTRIBUTIONS OF THE BACIYÂN-RUM AND THE TOBB WOMEN ENTREPRENEURS BOARDS ON WOMEN'S PARTICIPATION IN BUSINESS LIFE

Deniz AKGÜL*

* Dr. Öğretim Üyesi, İşletme
Bölümü, İİBF, Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi
deniz.akgul@ahievran.edu.tr

ORCID ID:
0000-0002-5143-7267

*Asst. Prof. Department of
Business Administration,
Faculty of Economics and
Administrative Sciences,
Kırşehir Ahi Evran University

Özet

Bacıyân-ı Rûm teşkilatı Anadolu'nun ilk kadın birliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Girişimciliğin desteklenmesi, mesleki ve kişisel eğitimler verilmesi, iş birliği kültürünün aşılması, meslek icra eden kadınlara destek olunması ve sosyal yardımlaşma alanlarında faaliyet göstererek kadınların sadece evde değil aynı zamanda iktisadi hayatta da yer almalarına öncülük etmişlerdir. Bu bağlamda TOBB tarafından illerde kadın girişimciliğinin arttırılması ve kadın girişimciliğinin önemi ile ilgili farkındalık yaratılması için oluşturulan Kadın Girişimciler Kurulları ile pek çok alanda benzerlikler göstermektedir. Bu çalışma kapsamında 81 ilde yer alan kadın girişimciler kurullarından araştırmaya katılmak isteyen 32 başkan ile online görüşme yapılarak kadın kooperatifleri bağlamında kadın girişimini destekleme ile ilgili faaliyetleri tartışılmış, bu kapsamda kurulların Bacıyân-ı Rûm teşkilatı ile olan benzerlik ve farklılıkları tespit edilmiştir. Elde edilen veriler Atlas.ti nitel veri analiz programı ile tematik analize tabi tutularak sonuçlar karşılaştırmalı olarak aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bacıyân-ı Rûm, Kadın Girişimciliği, Kadın Kooperatifi.

Abstract

The Bacıyân-ı Rûm organization is the first women's union in Anatolia. They have pioneered the participation of women not only at home but also in economic life by operating in the fields of supporting entrepreneurship, providing vocational and personal training, instilling a culture of cooperation, supporting women in the profession, and social assistance. In this context, it shows similarities in many areas with the Women Entrepreneurs Boards established by TOBB to increase women's entrepreneurship in the provinces and to raise awareness about the importance of women's entrepreneurship. Within the scope of this study, 32 chairwomen from the women entrepreneurs boards in 81 provinces who wanted to participate in the research were interviewed online and their activities related to supporting women's initiatives in the context of women's cooperatives were discussed, and in this context, the similarities and differences of the boards with the Bacıyân-ı Rûm organization were determined. The obtained data were subjected to thematic analysis with Atlas.ti qualitative data analysis program and the results were transferred comparatively.

Keywords: Bacıyân-ı Rûm, Women Entrepreneurship, Women Cooperative.

Başvuru Tarihi/ Received:
12.11.2021

Kabul Tarihi/Accepted:
24.11.2021

ISSN 2618-6217

Giriş

Toplumumuzda mevcut olan geleneksel bakış açısı nedeniyle kadın istihdamında pek çok sorun yaşanmaktadır. Kadının iş hayatına katılımında çok geride kalması, özellikle ticaretin çok erkek egemen görülmesi ve kadınların bu süreçte desteğe ihtiyaç duyması nedeniyle pek çok kadın iş hayatına girmek konusunda tereddüt yaşamaktadır.

Bu sorunun ortadan kaldırılması için pek çok kurum çeşitli projeler gerçekleştirmekte ve kadınların iş hayatına katılımına yönelik olarak destekler sağlamaktadır. Kadınların istihdama katılması ve bunun takibinin yapılması amacıyla Avrupa Birliği tarafından sağlanan IPA (Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı) kapsamında çeşitli dönemlerde düzenlenen “Kadın İstihdamının Desteklenmesi” ve “Türkiye’nin Az Gelişmiş Bölgelerindeki Kadınların ve Kadın STK’larının Güçlendirilmesi” projeleri, İŞKUR’un öncülüğünde gerçekleştirilen yapılan “Kadın İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu” bu kapsamda gerçekleştirilen projelerden bir kısmını oluşturmaktadır. Bunun dışında çeşitli vakıflar, dernekler, Kalkınma Ajansları, STK’lar ve Konsolosluklar kadın istihdamının desteklenmesi, kadın girişimciliğinin öne çıkarılması kapsamında pek çok proje gerçekleştirmiştir. Bir kısmı halen devam etmekte olan bu projeler, kadınların iş hayatına katılmaları için ihtiyaç duydukları eğitimleri vermek, girişimci olmaları için gerekli desteği sağlamak ve farkındalık yaratmak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte sınırlı sürelerde yapılan bu projelerde hayata geçirilen faaliyetlerin etkinliğinin kalıcı olması her zaman sağlanamamakta, oluşturulan proje ekipleri, projelerin sürdürülebilirliklerini sağlamakta kimi zaman zorlanmaktadır. Proje ekipleri dağıldığında sağlanan kazanımlar kimi zaman sona ermekte, kimi zamanda etkisi ölçülmediğinden yeterince çarpan etkisi yaratamamaktadır.

Bu kapsamda Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) bünyesinde kadın girişimciliğinin desteklenmesi, kadın girişimciliğine yönelik politikalar geliştirilmesinde görüş alınması ve girişimci fikirlerin hayata geçirilmesine olanak sağlanması amacıyla 81 ilde Kadın Girişimciler Kurulları (KGGK) oluşturulmuştur. Kurul aynı zamanda kadın girişimcilere eğitimler verilmesi ve birlikte hareket etme kültürünün aşılması için pek çok faaliyet yürütmektedir (Tobb, 2021a). İş hayatında var olan ve illerde faaliyet gösteren iş kadınlarından oluşan Kadın Girişimciler Kurulları, faaliyet gösterdikleri illerde model oluşturmak ve girişimci olmak isteyen kadınlara destek olmak için pek çok proje yürütmektedir. Bu projeler içinde kadınları kooperatifleşmeye yönlendirme de yer almaktadır. Kadınların mesleki anlamda bir araya gelebilecekleri ve birlikte hareket ederek daha çok kazanım sağlayabilecekleri kadın kooperatifleri aracılığı ile pek çok kadın iş hayatında varlık gösterebilmektedir.

Bu çerçevede bakıldığında Anadolu’da kadınların birlik olması ve birlikte hareket ederek mesleki örgütlenmeler oluşturulması çok eskiye

dayanmaktadır. Ahilik kültüründe yer alan ve Ahilerin kadın kolu olarak görülen Bacıyân-ı Rûm (Anadolu Bacıları), var oldukları dönemlerde birlik oluşturarak kadının ekonomik hayatta var olması ve mesleki eğitimler başta olmak üzere pek çok eğitim desteğinin sağlanması konusunda gerekli adımları atmışlardır. Bacıyân-ı Rûm teşkilatında var olan kadınlar tıpkı ahilerdeki gibi usta-çırak ilişkisinin yaratılması aracılığı ile birbirlerine bildiklerini öğreterek çok sayıda kadının ekonomik hayata katılmasını sağlamışlardır.

Faaliyet alanları ve çalışmaları göz önüne alındığında Bacıyân-ı Rûm teşkilatı ve TOBB İl Kadın Girişimciler Kurulları birbirleri ile benzerlikler göstermektedir. Her iki kadın örgütlenmesi de kadınların iş hayatında var olmaları, bir meslek sahibi olmaları, kendilerini geliştirmeleri ve yeni iş alanlarının açılması konusunda çalışmalar yürütmüştür. Bu bilgiler ışığında çalışmanın amacı, Ahilik geleneğinden gelen ve Anadolu'da ilk kadın örgütlenmesi olarak kabul edilen Bacıyân-ı Rûm ve TOBB İl Kadın Girişimciler Kurullarının işleyişlerindeki benzerlik ve farklılıkların tespit edilmesi, böylelikle 14. yüzyıldan beri var olan Anadolu kadınlarındaki girişimcilik kültürüne günümüz kadın örgütlenmeleri ile nasıl katkı yapabileceğimize ilişkin başta kadın kooperatifleri modeli üzerinden bir yol haritası çıkarmaktır. Bu kapsamda 81 ilde var olan KGK'ların il başkanları ile görüşme yapılmış ve elde edilen sonuçlar ATLAS.ti nitel veri analiz programı ile analiz edilmiştir.

1. Türkiye'de Kadın Girişimciliği

Eski Türk toplumlarında kadına yaklaşım ve kadının yeri diğer pek çok toplumdan oldukça farklı olmuştur. Kadınların hepsi özgür, aynı zamanda da önemli hak ve yetkilere sahip olarak karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı Devleti'nin ilk kurulduğu dönemlerde kadınlar da tıpkı erkekler gibi sosyal hayatın içinde çalışabilmekte, savaşa katılabilmekte ve at binebilmekteydi. Ancak zamanla kadının bu konumunda önemli kısıtlamalar yaşanmış ve başta çalışma hayatı olmak üzere pek çok alanda geri planda yer almışlardır. Gerek bu kısıtlamalardan gerekse de yeterli mesleki eğitimlerini tamamlayamamış olmalarından dolayı kadınlar çalışma hayatında kendilerine yer bulmakta zorlanmaktadır.

TÜİK verilerine göre 2021 Ağustos ayı itibarıyla kadınların işgücüne katılım oranları %32,3'tür. Erkeklerde ise bu oran %70,4 olarak gerçekleşmiştir. İstihdam oranına bakıldığında bu sayılar daha da düşmektedir. Kadınlarda istihdam oranı %28 iken, erkeklerde istihdam oranı %64'tür. Kadınların istihdam alanları yoğun olarak hizmet ve tarım sektöründe gerçekleşmektedir (Tülk, 2021). Bunun yanı sıra Türkiye'de çalışanların %43,9'u kayıt dışı çalışmaktadır. Pek çok kadının da sosyal güvenceleri olmadan kayıt dışı olarak çalıştıkları bilinmektedir. Zaman içinde kadın istihdamının karşılaştırması yapıldığında kadın girişimcilerin artış hızı son derece düşüktür (Tepav, 2014: 45).

Kadın girişimciliği, ev veya ev dışı bir alanda kendi adına kurduğu en az bir işyeri bulunan, tek başına veya başka çalışanlarla birlikte herhangi bir

ürün veya hizmet üreten, dağıtan, pazarlayan, tedarikçilerle iletişim kuran ve yapmış olduğu işten gelir elde ederek söz sahibi olan kadınlar olarak tanımlamak mümkündür (Yelkikalan, 2006). 80'li yıllardan itibaren dünya genelinde çok çeşitli disiplinler kadın girişimciliği üzerine çalışmalar yapmıştır (Yetim, 2002). Girişimciliğin cinsiyeti olmamakla birlikte, kadın iş insanı sayısının erkeklere nazaran düşük olması ve artan eğitilmiş kadın sayısı ile birlikte kadın girişimi sayısının artırılmasına yönelik ihtiyaç da artmıştır (Özdemir & Yılmaz, 2010: 73).

Kadının yerel ekonomiyi kalkındırmada önemli bir unsur olarak görülmeye başlanması ile birlikte (Soysal, 2010) de gerek devlet, gerekse STK'lar kapsamında kadın girişimciliğinin desteklenmesine yönelik pek çok çalışma yapılmaya başlamıştır. Bu kapsamda kadın dernekleri, kadın girişimci birlikleri ve kadın kooperatifleri bu alanda aktif rol oynamaktadır. Kooperatifler demokratik olarak yönetilen, kendi içlerinde yardım sistemi işletilen, bireysel sorumluluk duygusunun olması gereken, eşitlik ve dayanışma değerlerine dayanan girişimlerdir. Kooperatif üyeleri, ortak karar vererek, ekonomik, kültürel ve sosyal anlamda amaçlarına ulaşmaya çalışırlar (Özdemir & Yılmaz, 2010). Bu çerçeveden bakıldığında kadın girişiminin desteklenmesinde önemli araçlardır (Datta & Gailey, 2012). Bu özellikleri kapsamında da Bacıyân-ı Rûm teşkilatı ile önemli benzerlikler göstermektedirler. Bu kapsamda TOBB bünyesinde kurulan kadın girişimciler kurulları, faaliyet göstermiş oldukları illerde kadınları kooperatifleşmeye yönlendirerek girişimciliğin artmasına katkı sağlamaktadır.

1.1. TOBB İl Kadın Girişimciler Kurulları

Kadın girişimciliğinin desteklenmesi çalışmalarında öncü sivil toplum örgütlerinden biri de Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın girişimciliğinin illere yayılımının yapılması, kadın girişimcilerin desteklenmesi ve takibinin yapılması amacıyla 81 ilde oda veya borsalara bağlı olmak üzere Kadın Girişimciler Kurullarının (KGGK) kurulmasına öncülük ederek iş kadınlarının temsil edilmesi ve görünürlüğünün sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Bu kurullar ildeki kadın girişimci potansiyelinin hem nitelik hem de nicelik bakımından artırılması konusunda genel politikalar geliştirmek için görüş alınan istişari bir kurul olma özelliği taşımaktadır.

İldeki kadın iş kadını görünürlüğünü arttırmaları nedeniyle pek çok genç kadına rol model olma özelliği de bulunan bu kurullar girişimci ruh taşıyan kadınlara yeteneklerini daha etkili kullanabilmeleri için gerekli ortamı sağlamak amacıyla iş kurma süreçlerinde destek vererek yol gösterici seminerler ve mesleki eğitimler vermektedirler. Bu kapsamda kadın girişimci potansiyelini arttırmak için ilde yer alan meslek liseleri ve üniversiteler ile işbirlikleri yaparak girişimcilik derslerine yön verecek seminer ve paneller gerçekleştirmektedirler. Birlikte çalışma kültürünü yaygınlaştırmak adına kümelenmelere öncülük etmekte, aynı zamanda Bacıyân-ı Rûm teşkilatının önemli özelliklerinden olan usta-çırak

ilişkinini staj ve mentorluk/koçluk sağlayarak devam ettirmeye çalışmaktadırlar. Deneyimli kadın girişimcilerin, yeni iş kurmak isteyen veya yeteneğini nasıl iş hayatına adapte edeceğini bilemeyen kadınlara verdikleri tavsiyeler sayesinde kadın girişimci sayılarının arttırılmasına çalışılmaktadır (Tobb, 2021b).

KGK'ların bu verilen görev ve sorumluluklarına bakıldığında kadın girişimciliğinin arttırılmasında büyük katkılarının olabileceği görülmektedir. Yine pek çok ilde kadınların tek başlarına iş hayatına atılmadaki zorluklarının üstesinden gelmek üzere, kadınlar kooperatifleşmeye yönlendirilebilmektedirler. Kooperatif çatısı altında kadınlar iş hayatlarında birlikte var olabilmekte ve ekonomik özgürlük kazanabilmektedir. Bu çerçevede KGK'ların öncülüğünde kurulmuş illerde çok sayıda kadın kooperatifi bulunmaktadır.

1.2. Kadın Kooperatifleri ve Kadın Girişimciliğine Katkıları

Dünya genelinde yoksulluğun giderek artması ve bundan en çok etkilenen dezavantajlı grubun kadınlar olması, kadınlar arasında örgütlülüğü ön plana çıkarmıştır. Kadınların emeklerinin değerlendirilmesinde kadın kooperatifleri önem arz etmektedir (Özdemir & Yılmaz, 2010). İstihdama sağladığı katkı açısından kooperatifler ekonomik kalkınmada önemli araçlardır. Dünyada FAO ve ILO gibi kurumlar Hindistan, Tayland, Nijerya, İran gibi pek çok ülkede kadınların kooperatifleşmesine yönelik çalışmalar yürütmektedir (Fao, 2004).

1990'lı yıllarla birlikte kadınların kooperatifleşerek girişimlerini sergilemesi daha da artış göstermiştir. Ülkemizde özellikle istihdam alanında dezavantajlı bir grupta yer alan kadınların kooperatifleşmeleri ve bu şekilde ekonomik yaşamda yer almaları ekonomik kalkınma için önemli bir etki yaratmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü bu kapsamda Ekim 2021 itibarıyla "Kadınların Kooperatifler Yoluyla Güçlendirilmesi" Projesini hayata geçirmiştir.

Tablo 1'den de görülebileceği gibi Türkiye'de aktif faaliyet gösteren 160 kadın kooperatifi bulunmaktadır. Yoğunluğu üretim ve işletme kooperatifi olan bu sayının daha arttırılması kadınların girişimlerinin sayısının da artması anlamına gelmektedir. Devlet tarafından kuruluşları desteklenen kadın kooperatifleri bu desteklerin yetersiz olması, kooperatifler içindeki bireysel olumsuzluklar nedeniyle zor zamanlar geçirmektedirler (Duguid vd., 2015).

Her şeye rağmen birlikte çalışma kültürünün teşvik edilmesi, kadın dinamizmini vurgulaması, sosyal çalışmalara yatkınlık yaratması ve kadınların becerilerini değerlendirerek ekonomik özgürlüklerini kazanması anlamında toplum içinde kadın kooperatifleri önemli bir yere sahiptir. Düşük sermayeye sahip kadınların bir araya gelerek emeklerini ortaya koyması, pazarlama imkânı bulamayan kadınların iş birliği yaparak ürünlerini pazarlayabilmesi, her üyesine ekonomik menfaatler

sağlaması ve en önemlisi bölgesel kalkınmaya katkıda bulunması açısından kadın kooperatifleri büyük öneme sahiptir (Koutsou vd., 2009; Ticaretbakanlığı, 2019). Bu özellikleri ile Bacıyân-ı Rûm teşkilatı ile büyük benzerlikler göstermektedirler.

Tablo 1: Türkiye'deki Kadın Kooperatifleri

	Aktif	Pasif	Toplam
Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi	99	6	105
İşletme Kooperatifi	53	18	71
Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Kooperatifi	1	-	1
Üretim ve Pazarlama Kooperatifi	5	1	6
Kalkınma kooperatifi	1	-	1
Yardımlaşma Kooperatifi	1	-	1
Küçük Sanat Kooperatifi	-	3	3
Tüketim Kooperatifi	1	1	2
TOPLAM	160	29	189

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Kooperatif Bilgi Sistemi (Ticaret Bakanlığı, 2020)

2. Ahilikte Kadın Girişimciliği ve Bacıyân-ı Rûm Teşkilatı

Bacıyân-ı Rûm teşkilatı Anadolu'da kurulan ilk kadın birliği olarak 14. Yüzyılda kurulan bir iş kadınları örgütüdür. O dönem içinde kurulan kadınlar için iktisadi bir teşkilat olduğunu söylemek mümkündür (Uygur, 2012). Aynı zamanda Ahiliğin kadın kolları olarak da isimlendirilen bu Türkmen kadın birliği dönemin son derece önemli bir kadın sivil toplum örgütü olma özelliğini taşımaktadır (Erdem & Yiğit, 2010). İlk olarak Ahi Evran'ın eşi Fatma Bacı tarafından Kayseri'de kurulduğu tahmin edilen (Erdem, 2009: 45) bu teşkilat üzerine ilk çalışmalar Franz Taeschner tarafından yapılmıştır. Taeschner, o dönemde Anadolu'daki kadınların bir birlik oluşturamayacağını iddia ederek, Aşık Paşazade tarafından bir yazım hatası sonucu yazılmış olabileceğini iddia etmiştir (Odabaşı, 2008: 37). Bununla birlikte birçok Bektaşî Menakıbnamesi ve Osmanlı kaynaklarında bu kadın teşkilatının adı net olarak bulunmaktadır. Ayrıca Ahi Evran'ın eserleri de Bacı teşkilatı hakkında bilgiler içermektedir (Bayram, 2008: 36). Toplumsal yapı üzerinde büyük etkisi bulunan Bacıyân-ı Rûm, Türkmenlerin kadınlara verdikleri önemi açıkça yansıtmaktadır (Erdem & Yiğit, 2010: 36).

Kadın girişimciliğinin önemli temsilcileri olan Bacıyân-ı Rûm teşkilatı iktisadi hayattaki varlıklarını ilk olarak Kayseri'de Ahi Evran öncülüğünde kurulan dericiler çarşısı yanında, külahduzlar çarşısında göstermişlerdir. Burada kadınlar, derilerden açığa çıkan parçaları ve yünleri kendi atölyelerinde işleyerek iş hayatında var olmaya başlamışlar, dokumacılık, örgücülük ve el sanatlarını kadınlar arasında yaygınlaştırmışlardır (Bayram, 2008: 66-67; Bulut, 2021). Bu kapsamda Bacıyân-ı Rûm, Ahilere birçok hizmet alanında destek olarak aynı ahlaki ve ticari kültür çerçevesinde (Erdem & Yiğit, 2010: 29) ticari hayatta varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Bacılar da Ahilik kültürü kapsamında hem mesleki hem ahlaki eğitimler alarak ticareti ve iş hayatını öğrenmişlerdir. O dönemin şartları kapsamında kadınlar erkekler ile sohbetlere katılmadıklarından Bacı teşkilatının lideri olan Ana-Bacılar, şeyh ile kadınlar arasında aracı olarak Ahi ocaklarındaki eğitimi Bacı ocağında kadınlara aktararak aynı eğitimi alarak ticari ahlaki öğrenmelerini sağlamışlardır. Böylece Bacıyân-ı Rûm teşkilatına mensup kadınlar da tıpkı Ahiler gibi ticari faaliyetlerini belirli kurallar çerçevesinde yürüterek ve ahilik ahlakına uygun olarak üretimlerini devam ettirmişlerdir (Bayram, 2008: 83). Yine üstattan el alarak bir sanata sahip olma, usta-çırak ilişkisi Bacılar için de geçerlidir. Her bacının sanatını öğrendiği bir usta-bacısı bulunmakta ve bu usta, mesleğini öğrettiği bacının eğitiminden ve sonrasındaki ticari faaliyetlerinden de sorumlu olmaktadır. Görüleceği üzere Bacıyân-ı Rûm teşkilatı sadece eğitimin verildiği bir ocak olmaktan çok öte, girişimciliğin teşvik edildiği, üretimin ve toplumsal hizmet sunmanın usullerinin öğrenildiği bir yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Bacıların üretmiş oldukları el sanatı ürünlerinin bir kısmı günümüze kadar ulaştığı bilindiğinden, üretilen ürünlerin hilesiz olduğunun ve iktisadi girişimciliği hilesiz gerçekleştirdiklerinin göstergesidir. (Erdem & Yiğit, 2010: 44). Hatta Bacıyân-ı Rûm teşkilatı üyesi kadınların kendilerine ait toplu olarak çalıştığı iş yerlerinde ürettikleri gerek halı kilim, gerek kumaş, gerekse giyim ürünlerini İstanbul'a ve diğer başka Hıristiyan beldelere ihraç ettiklerini anlatan kaynaklar bulunmaktadır (Gökbel, 2019: 42).

Anadolu'da Kayseri'de başlayan kadın girişimciliğinin tüm Anadolu'ya yayılmasında yine Bacıyân-ı Rûm teşkilatının büyük etkisi bulunmaktadır. 14. Yüzyılın sonlarında Moğol istilasına maruz kalan Ahi ve Bacılar, Anadolu'ya dağılmış ve gittikleri yerlerde başta Konya ve Kırşehir olmak üzere (Bayram, 2008: 69) yeni birlikler oluşturarak bildiklerini yerel halka öğretmişlerdir. Böylece daha çok kadını üretime yönlendirmeye aracı olmuşlardır. Sadece el sanatlarında değil, bunun yanı sıra hayvan bakımı ve tarım gibi alanlarda da faaliyet göstererek ve ürettiklerini pazarlarda satarak iktisadi hayattaki varlıklarını göstermişlerdir (Erdem, 2009).

3. Metodoloji

Bu araştırma nitel araştırma yöntemleri dikkate alınarak fenomenolojik desen ile tasarlanmıştır. Araştırmanın temel amacı olan İl Kadın Girişimciler Kurullarının ve Bacıyân-ı Rûm teşkilatının faaliyetlerinin belirlenmesi ve karşılaştırılmasını sağlamak amacıyla 81 ilde var olan KGK'ların başkanları ile online görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler tematik analize tabi tutulmuştur.

3.1. Katılımcıların Seçimi

Araştırmanın katılımcıları TOBB İl Kadın Girişimciler Kurulu İcra Komitesi Başkanlarından oluşmaktadır. İl başkanlarının iş yoğunlukları dikkate alınarak mülakat soruları soru formu şeklinde açık uçlu olarak

hazırlanmış ve ortak yazışma gruplarından soru formunun linki kendilerine iletilmiştir. 81 il başkanından 32 tanesi soruları cevaplayarak araştırmaya katılmak istemiştir. Katılımcıların il bazında dağılımlarına bakıldığında her bölgeden il yer almakta ancak İç Anadolu Bölgesi'nden Ahiliğin bilinirliği daha fazla olduğundan diğer bölgelere göre daha fazla il yer almaktadır. Bulgular açıklanırken katılımcı cevaplarının hangi illerden geldiklerine ilişkin bilgiler katılımcıların gizliliğini korumak açısından verilmemiştir. Her ilde bir tek KGK başkanı yer aldığından ve TOBB internet sitesinde hangi ilin kurul başkanının kim olduğuna dair bilgilerin ve iletişim bilgilerinin açıkça yer alması nedeniyle illerin belirtilmemesi tercih edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı ve Yöntemi

Araştırmanın veri toplama aracı derinlemesine görüşme şeklinde planlanmış ancak 81 ilde aynı anda gerçekleştirilmesi gerektiğinden ve il başkanlarının iş yoğunluklarından dolayı görüşme zamanı belirlemede sıkıntı yaşanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan görüşme formu açık uçlu sorulara dönüştürülerek soru linki il başkanlarına gönderilmiştir. Araştırma kapsamında il başkanlarına Ahilik ve Bacıyân-ı Rûm teşkilatı hakkında bildikleri, illerinde bir kadın kooperatifi olup olmadığı ve varsa kooperatifte KGK'nın etkisi, il bazında kurulların yürütmüş oldukları faaliyetler, faaliyetlerin sonuçlarının nasıl takip edildiği ve bağlı buldukları odaların ne derece etkinliklere destek verdikleri sorularak, faaliyetlerini Bacıyân-ı Rûm'un gerçekleştirdiği faaliyetler ile karşılaştırmaları istenmiştir. Soruların hazırlanmasında Bacıyân-ı Rûm'un çeşitli kaynaklarda geçen faaliyet alanlarından ve gerçekleştirdikleri çalışmalardan faydalanılmıştır (Bayram, 2008; Erdem & Yiğit, 2010). Bunun yanı sıra Ahilik kültürünün merkezi olduğundan ve sorular Kırşehir Kadın Girişimciler Kurulu ile de paylaşarak yapılan faaliyetlerin Kadın girişimciler kurullarının hedef faaliyet alanları ile örtüşüp örtüşmediği ve Bacıyân-ı Rûm faaliyetlerinden girişimcilik ile ilgili olanların hepsinin var olduğu teyit edilmiştir.

Elde edilen online veriler metin haline getirilmiş ve analizleri ATLAS.ti nitel veri analizi programı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler 20. katılımcıdan sonra kendini tekrar etmeye başlamakla beraber 32 görüşme verisi de araştırmaya dahil edilmiştir. Veriler sınıflandırılarak tematik analize tabi tutulmuştur. İç geçerliliğin sağlanması için araştırmanın sonuçları katılımcılardan iki tanesi ile paylaşılmış ve verilerin birbiri ile tutarlılığı ve anlamlı bir bütün oluşturduğu katılımcılar tarafından da onaylanmıştır.

4. Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen veriler tematik analize tabi tutulmuştur. Her bir görüşme verisi incelenerek Bacıyân-ı Rûm ve Kadın Girişimciler Kurullarının kadın girişimciliğinin desteklenmesi adına yapmış oldukları faaliyetlerde benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyulması adına 6 adet tema keşfedilmiştir. Bunlar İş birliği, girişimcilik

faaliyetleri, kişisel gelişim, mesleki destek, mesleki eğitim ve sosyal sorumluluk olarak isimlendirilmiştir. Tablo 2’de tüm temalar ve kodlara ait bilgi yer almaktadır. Aynı zamanda Şekil 1’de yer alan Network analizi tablosunda kod ve temalar arasındaki benzerliklerin gösterildiği şema bulunmaktadır.

Tablo 2: Kodlar, Temalar ve Kategoriler

KATEGORİ	TEMA	KODLAR
BACIYAN-I RUM	GİRİŞİMCİLİK	Girişimciliğe destek verme
		Üretime yönlendirme
	İŞ BİRLİĞİ	Ahilerle ortak çalışmalar
		Birlikte hareket etme kültürünün geliştirilmesi
		Usta-Çırak İlişkisi
	KİŞİSEL GELİŞİM	Kişisel Gelişime Katkı
		Kültürel Eğitim
	MESLEKİ DESTEK	Erken yaşta yetenek keşfi
	MESLEKİ EĞİTİM	İş Kültürü
		Mesleki eğitim
		Mesleki eğitimlerde sonuçların takibi
		Ticari Ahlak
	SOSYAL SORUMLULUK	Sosyal Sorumluluk Bilinci Verme
		Sosyal Yardım
KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU	GİRİŞİMCİLİK	Girişimci fikirleri hayata geçirmek için destek
		Girişimcilik ile ilgili istişare
		Girişimcilik konusunda genel politikalar geliştirmek
	İŞ BİRLİĞİ	Mentorluk desteği
		Üniversitelerle ortak çalışmalar yapmak
	KİŞİSEL GELİŞİM	Farkındalık Yaratmak
		Kişisel gelişim eğitimleri
		Seminer, Panel, Eğitim vermek
	MESLEKİ DESTEK	İş Kurma sürecinde destek verme
		İş yapma süreçlerinde destek verme
		Kapasite geliştirme desteği
	MESLEKİ EĞİTİM	Deneyimli Girişimcilerin yanında staj imkânı
		Mesleki eğitim

4.1 Girişimcilik

Kadın girişimciliğinin desteklenmesi her iki kadın birliğinin de temel amacını oluşturmaktadır. Bu kapsamda gerek Bacıyân-ı Rûm ile ilgili kaynaklardan edinilen bilgiler gerekse Kadın Girişimciler Kurulları bu alanda pek çok faaliyet yürütmektedir. Bu kapsamda Bacıyân-ı Rûm özellikle kadınların üretime yönlendirilmesi anlamında girişimciliğe destek vermektedir (Altın, 2020). Kadın girişimciler kurulları ise kuruluş amaçlarından biri olan girişimcilikle ilgili istişari bir kurul olmaları nedeniyle kadınların girişimci fikirlerini hayata geçirmek için destek

vermek ve kadın girişimciliğinin arttırılması için genel politikalar üretmek konusunda bir paydaş olduklarından dolayı girişimcilik alanında etkili olmaktadır. Özellikle devlet desteklerine başvurma konusunda kadınların bilinçlendirilmesi ve iş kurma süreçlerinde destek verilmesi sayesinde pek çok kadın girişimci iş yeri açma cesaretine sahip olmaktadır.

“Biz bu kurulda kadınların daha fazla iş kurma süreçlerine el atmalarını istiyoruz. Ne kadar çok kadın işletmesi açılırsa bizim kurulumuz amacına o kadar ulaşmış olur.” (K1)

“Bizim kurulumuza fikir almak için başvuran kadınlara yardımcı olmak için tüm kurul olarak çalışırız. İş fikirlerini nasıl işyerine dönüştüreceklerine ilişkin toplantılarımızda onlara akıl veririz” (K5)

Bu kapsamda Bacıyân-ı Rûm teşkilatına mensup kadınların birbirlerine destek olmasından ve üretime yönlendirilmesinden hareketle girişimciliğe yönlendirme ve teşvik etme alanlarında iki kadın örgütü de benzer özellikler göstermektedir.

4.2. Mesleki Destek

Girişimcilik alanında verilen destekten hareketle, istişari bir kurul olan Kadın Girişimciler Kurulu, gerek iş kurma süreçlerinde kadınların yönlendirilerek gerekli manevi desteği almasında, aynı zamanda finansal destek kaynakları ile iletişime geçmesinde, gerek iş yapma süreçlerinde karşılaşılan zorluklarda deneyimli kadın girişimcilerden destek alınmasında, gerekse de kapasitesini geliştirme aşamasına gelmiş kadın girişimcilere yol gösterme anlamında mesleki destekte büyük rol oynamaktadır.

“Bize nereden başlayacağını bilmeyen girişimci adayı kadınlar gelir. Biz onlara yasal olarak neler yapması gerektiği konusunda veya mali desteği nereden alabileceği konusunda yol gösteririz. Mesela KOSGEB desteği gibi.” (K2)

“Kadın bir kere işini kurdu mu erkek egemen piyasada yalnız kalır genellikle. Ama ilinde bulunan KGK'nın farkında ise ve bize gelirse ona zor durumda neler yapması gerektiği ile ilgili destek oluruz. Yaşadığı sorunları daha önce yaşamış iş kadınlarından yardım isteriz. Sorununu çözmeye çalışırız.” (K20)

Bununla birlikte, Bacıyân-ı Rûm teşkilatının mesleki destek anlamında da kadınlara yönelik çalışmaları olduğu bilinmektedir (Tatlılıoğlu, 2012: 84). Erken yaşta genç kadınların yetenekleri oldukları alanların keşfedilmesi (Köken & Büken, 2018) sayesinde kadınlara bir meslek kazandırmak ve bu mesleğin inceliklerini öğrenmek üzere bir usta bacıya teslim ederek kadın girişimcilere mesleki destek verdikleri görülmektedir.

Bu anlamda kadınlara yönelik meslek edindirme ve meslek edindikten sonra bile destek sağlanması konusunda Kadın Girişimciler Kurulları da tıpkı Bacıyân-ı Rûm teşkilatı gibi hareket etmekte ve desteğe ihtiyaç duyan kadın girişimci adaylarına yol göstermektedir.

4.3. İş birliği

İş birliği ile çalışma, Bacıyân-ı Rûm teşkilatının temel değerlerinden biridir. Gerek kadınların kendi aralarında gerekse Ahi teşkilatı ile ortak çalışmalar yürütmüş ve hem el sanatlarında hem de diğer üretim alanlarında iş birliği sayesinde son derece etkin faaliyetler yürütmüşlerdir (Sırım, 2015). Usta çırak ilişkisinin varlığının ahilerin yanı sıra bacılar arasında da varlığı kadınların birbirlerine destek olma kültürünün varlığına işaret etmektedir.

Kadın Girişimciler Kurulları da tıpkı Bacıyân-ı Rûm gibi iş birliği modeli üzerine kurulmuş bir kadın birliğidir. Kadın girişimcilerin birbirlerine destek olması, kümelenme projeleri gerçekleştirmesi ve bu kapsamda kadın kooperatiflerinin kurulmasının teşvik edilmesi mesleki iş birliği kapsamında değerlendirilebilmektedir. Kadınların kooperatifler aracılığı ile birlikte çalışma kültürüyle iş yapma becerilerinin geliştirilmesi sağlanmaktadır.

“Biz kurul olarak ilde aynı alanda iş kurmak isteyen kadınları bir araya topladık ve kooperatif kurmaya yönlendirdik. Başlangıç aşamasında yardımlarımızı da yaptık. Şimdi ilin en büyük kadın kooperatifi onlar. Kendi başlarına dört yıldır harika işler yapıyorlar” (K23)

Bize bir grup kadın başvurdu ve kooperatif kurmak istediklerini söyledi. Biz de süreçte kendilerine yardım ettik. Belediyeden destek almalarını sağladık. Kurul adına da güzel bir çalışma oldu. Şimdi daha yeni başladılar ama güzel üretimler yapıldığını görüyoruz” (K4)

Bu aşamada usta-çırak ilişkisinin devamı niteliğinde deneyimli kadın girişimciler tarafından kadın girişimci adaylarına mentorluk desteği sağlanmaktadır. Pek çok il KGK’sı tarafından yürütülen mentorluk desteği sayesinde hem üniversite öğrencisi gençler hem de iş kurma konusunda tereddüt yaşayan ve süreçleri öğrenmek isteyen kadınlara destek olunmaktadır. Böylelikle bir meslek öğrenmek isteyen kadınlar başka meslek erbaplarından öğrenebilmekte ve daha sonra da takibi yapılabilmektedir.

“İlde KGK olarak üniversite öğrencisi genç kızlara mentorluk desteği sağlıyoruz. Hangi alanda çalışma istiyorlarsa o iş kolunda yer alan kadın girişimcimize ulaşıyoruz kurulumuza üye olmasa bile. Bize genellikle hep destek oluyorlar. Kızlarımız onlarla birlikte bir süre çalışıyor, meslek öğreniyor. Sadece meslek değil sosyal yaşantıları ile ilgili de yardım ettiğimiz çok sayıda kızımız var” (K19)

“Mentorluk adı altında çalışmalar yürütüyoruz. İşin özü kadınlara destek oluyoruz, meslek öğrenmeleri için deneyimli iş kadınlarından destek alıyoruz. Bir kısmı başarılı olmasa da pek çok başarılı mentorluklarımız var. Daha sonra kendi işlerini kuran pek çok kadın var” (K14)

Görülmektedir ki Bacıyân-ı Rûm tarafından oluşturulmuş olan iş birliği ile iş yapma kültürü günümüzde Kadın Girişimciler Kurulları tarafından pek çok farklı yöntemle sürdürülmeye çalışılmaktadır. Kadın kooperatiflerinin kurulmasına yönlendirmek de bunların başında gelmektedir. Kooperatifleşme kendi içinde iş birliğini gerektirdiğinden kadın kooperatifleri kendi başlarına bir Bacıyân-ı Rûm teşkilatı yapısı oluşturmaktadır. Yine mentorluk desteğinin verilmesi de usta-çırak ilişkisinin devam ettirilmesi konusunda bir adım olarak görülebilmektedir.

4.4. Mesleki Eğitim

Ahiliğin iş hayatındaki temel değerlerine bakıldığında ahlaklı ticaretin yapılması, iş kültürünün yaygınlaştırılması, mesleki eğitimlerin sağlanarak sonuçlarının takip edilmesi öne çıkmaktadır. Ahi kültürüne ait ilkeleri kendi teşkilatında da aynen uygulayan Bacıyân-ı Rûm teşkilatı üyesi kadınlar, bu değerlerin iş hayatında yer alan kadınlarda da uygulanması konusunda öne çıkmaktadır (Bulut, 2020). Kendi buldukları yerde yer alan bacı ocağının lideri Ana Bacı'nın, Ahi ocağından aldığı bilgileri kendi teşkilatında yer alan kadınlara aktarması aracılığı ile tıpkı ahilerde bulunan ticari ahlakla iş yapma kültürü bacılarda da yer almaktadır. Bu kapsamda verilen mesleki eğitimlerin temelinde ticaretin ahlaklı yapılması yatmaktadır.

Bu kapsamda kadın girişimciler kurulları da mesleki eğitimlerin verilmesine ön-ayak olmaktadır. İstisari bir kurul olması nedeniyle mesleki eğitim verme yetkisi bulunmadığından ya koordinatör odaların desteği ile ya da mesleki eğitim merkezleri aracılığı ile ortak projeler kapsamında bu etkinlikleri gerçekleştirmektedir. Bunun haricinde ticari ahlak ve iş kültürünün yaygınlaştırılması kapsamında seminerler, paneller vererek kadınlara yol gösterebilmektedirler.

“Mesleki eğitimleri biz veremiyoruz tabi ama verilmesi için projeler yapıyoruz. Mesela Halk eğitim merkezleri, İŞKUR veya KOSGEB bu konuda yardımcı oluyor. Biz de katılacak olan kadınlara ulaşılması konusunda bu kurumlara destek oluyoruz.” (K30)

Bu konuda pek bir gücümüz yok mesleki eğitim kurumu değiliz ama elimizden geldiğince paneller, seminerler vererek ahlaklı ticaret nasıl yapılır, nelere dikkat etmek lazım, tüketiciyi koruma, etkili satış yöntemleri v.s. konularda bilgi vermeye çalışıyoruz. Üniversitelerden de bu konuda destek geliyor” (K25)

Bir danışma kurulu olması nedeniyle yetkileri sınırlı olan KGK'lar, Bacıyân-ı Rûm teşkilatının mesleki eğitim ile ilgili gerçekleştirdikleri

faaliyetleri yapamaları bile yetki alanları dahilinde kadınlara destek olmaya çalışmaktadırlar.

4.5. Kişisel Gelişim

Bacıyân-ı Rûm teşkilatı Anadolu'da kadınların sosyo-ekonomik hayatının şekillenmesinin yanı sıra aynı zamanda sosyo-kültürel yapısının şekillenmesinde de önemli bir yere sahiptir. Hem sosyal hem de kültürel anlamda mensuplarına yol gösterici bir rol oynamıştır (Tatlılıoğlu, 2012: 82). Genç kızların erken yaşlarından itibaren teşkilata alınarak yetiştirilmesi alışkanlığı ile bünyelerinde bulunan üyelerinin kişisel gelişimlerine büyük katkıları olmuştur. Mesleki eğitimde olduğu gibi kültür, edebiyat, sanat ve sosyal hayatın içinde var olabilmeleri için yaygın bir kültürel eğitim merkezi olarak rol oynamıştır (Gökbel, 2019: 43). El sanatlarının yanı sıra misafir ağırlama kültürü, askeri ve siyasi faaliyetlerde yer alma, tasavvufi faaliyetler gibi alanlarda kişisel gelişim eğitimleri almışlardır (Erdem & Yiğit, 2010: 38-44).

Kadın Girişimciler Kurullarına bakıldığında pek çok ilde kültürel gelişim eğitimlerinin kurullar aracılığı ile verildiği görülmektedir. Kadınların etkili iletişim becerileri, farkındalık, zaman yönetimi, stres yönetimi gibi çeşitli alanlarda kendilerini geliştirmelerini sağlayacak kişisel gelişim eğitimleri için aracı oldukları ve yetkin kurumlardan bu eğitimleri almaları için projeler gerçekleştirdikleri görülmektedir.

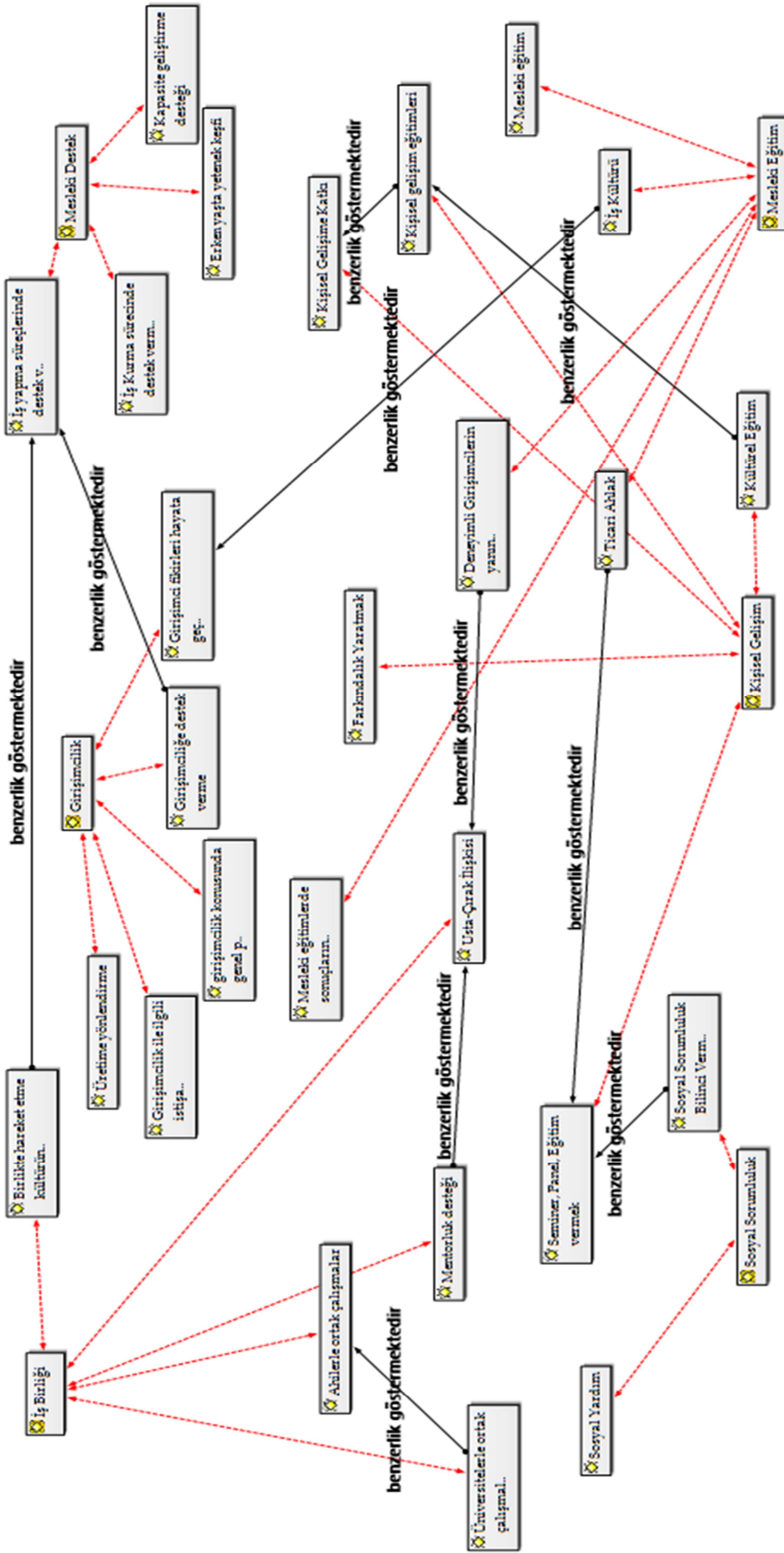
Network Analizi

126

“İlimizdeki kadınlar daha potansiyellerinin farkında değil. Öncelikli amacımız onların neler başarabileceklerini kendilerine göstermek. Bunun yolunu da kişisel gelişim eğitimleri vermekte bulduk. Koordinatör odamız ve Kalkınma Ajansı ile ortak projelerle daha geçen sene yaklaşık 100 kadına dokunma şansı bulduk” (K28)

“Kişisel gelişim bizim çok önem verdiğimiz bir konu. Kadınların erkekler kadar başarılı olmaması için bir sebep yok. Ama kendilerine güvenleri yok. Bunu arttırmaya çalışıyoruz. İlde pek çok kişisel gelişim eğitimi düzenledik kadınlar için” (K9)

Bu bilgiler ışığında, Kadın Girişimciler Kurullarının da tıpkı Bacıyân-ı Rûm teşkilatı gibi kadınların kişisel gelişimlerine önem verdiği anlaşılmaktadır. Bacıyân-ı Rûm'dan farklı olarak günümüzde kadınların iş hayatında ihtiyaç duyacakları eğitimleri almalarını sağlayarak ayakları daha sağlam basan kadın girişimcilerin iş kurmalarına ön ayak olmaktadır.

Şekil 1:
Network
Analizi

5. Tartışma ve Sonuç

Bacıyân-ı Rûm teşkilatı, faaliyetleri ve etkinlik alanı açısından değerlendirildiğinde son derece güçlü bir sivil toplum örgütü olma özelliğini taşımaktadır. Kadın emeği ve becerisi gerektiren pek çok alanda örgütlenerek faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (Şan vd., 2021). Kadınların meslek ve ahlaki eğitime sahip olması, erken yaşta yeteneklerini keşfederek bir melek koluna yönlendirme, usta-çırak bilincinin geliştirilmesi Türkmén kadınların iş hayatına verdikleri önemin bir göstergesidir. Bacıyân-ı Rûm teşkilatının ögüdü olan “işine, aşına, eşine sahip ol” (Döğüş, 2015) kadınların sadece evde değil aynı zamanda iş hayatında da yer aldıklarını göstermek açısından önemlidir. Genel çalışma yapılarına bakıldığında, Bacıyân-ı Rûm teşkilatının hem düşman savunmasında erkeklerin yanında mücadele etmesi; eğitim, kültür, ekonomik ve sosyal hayat, ve hatta sanatta hayatın içinde yer alması açısından çok etkili bir kadın birliği oldukları görülmektedir. Aynı zamanda kadınlar arasında misafirperverlik, yardımseverlik ve ahlaklı ticaretin gerçekleştirilmesi konusuna da büyük emek vermişlerdir. Böylece etik ticaret algısının kullanıldığı Ahi teşkilatının ilkelerinin kadınlar arasında da yayılmasına ön ayak olmuşlardır.

Günümüzde kadınlar için meslek edindirme kursları, kadın sığınma evleri, Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) gibi faaliyetler farklı STK’lar tarafından yürütülmekte ve temelde Bacıyân-ı Rûm kültüründen hareketle kadın girişimciliğini ve kadının iktisadi hayatta var olmasını sağlamaya çalışmaktadırlar. Kadının iktisadi hayatta var olabilmesinin önemli araçlarından biri de kadın kooperatifleridir. Ekonomik hayatta var olurken aynı zamanda yalnız kalmadan ve daha az risk alarak etkin olmanın yolu kadın kooperatifleridir (Aksoy & Günay, 2018). Kadın kooperatifleri, kadınların hem iş birliği çerçevesinde iş hayatında var olmasını sağlamakta hem de sosyal yaşamda aktif rol almasına yaramaktadır. Bu kapsamda Türkiye’de pek çok ilde kadın kooperatifleri kurulmaktadır.

İllerde kadın girişimciliğın desteklenmesi ve girişimci adaylarına yol göstermesi amacıyla kurulan TOBB İl Kadın Girişimciler Kurulları da bu kapsamda kadınların desteklenmesinde ve bir araya gelerek pek çok ilde kadın kooperatifleri kurmasına öncülük etmişlerdir. Bu yapıları itibarıyla Anadolu’nun ilk kadın birliği olan Bacıyân-ı Rûm teşkilatı ile pek çok alanda benzerlikler göstermektedirler. Girişimciliğın desteklenmesi, girişimci fikirlerin kadınlar tarafından hayata geçirilmesi ve kadınların üretime yönlendirilmesi, iş kurma ve yapma süreçlerinde kadınlara destek olunması, kadınların mesleki ve kişisel gelişimlerine destek olunarak iş hayatında daha güvenli adımlar atmasının sağlanması, meslek erbapları yetiştirmek için usta-çırak kültürünün devamının sağlanması ve ticari ahlakın yerleştirilmesi konularında Kadın Girişimciler Kurulları tıpkı Bacıyân-ı Rûm teşkilatı gibi kadınlara yol göstermektedir.

Ancak Bacıyân-ı Rûm teşkilatının önemli faaliyetlerinden biri olan sosyal sorumluluk bilincini aşılama ve sosyal yardımlar konusunda kurumsal yapıları buna imkân vermemektedir. Bu gibi sosyal yardımlar KGK dışındaki pek çok kadınlara yönelik STK'lar tarafından sağlanmaktadır. Bu kapsamda düşünüldüğünde Kadın Girişimciler Kurullarına modern çağın Bacıyân-ı Rûm teşkilatı demek mümkün görünmektedir. Ancak bu kurulların kadın girişimciliğinde daha aktif rol alabilmeleri ve daha fazla kadını destekleyebilmeleri için etki ve faaliyet alanlarının geliştirilmesi, tıpkı Bacıyân-ı Rûm teşkilatında olduğu gibi sosyal yardımların sağlanması için gerekli altyapının kurulması önerilmektedir. Bu şekilde kadın girişimci adaylarına ulaşmak ve yardım etmek daha mümkün olacaktır. Bu çalışma pandemi koşullarından dolayı yüz yüze gerçekleştirilememiştir. İlerleyen çalışmalarda, illerde yerinde ziyaretlerle KGK'ların çalışmalarının görülmesi, sadece başkanlar ile değil tüm kurul üyeleri ile de görüşülerek çalışmanın daha geniş bir çarpan etkisine sahip olması düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Aksoy, A. D., ve Günay, G. (2018). Türkiye'de Kadın Kooperatifçiliği. *Third Sector Social Economic Review*, 53(1), 77-90.

Altın, K. (2020). Bacıyan-ı Rumdan Günümüze Ulaşan Kadın Uygulamaları. VI. Uluslararası Ahilik Sempozyumu, Kırşehir.

Bayram, M. (2008). Fatma Bacı ve Bacıyan-ı Rum Anadolu Bacılar Teşkilatı. İstanbul: Nüve Kültür Merkezi Yayınları.

Bulut, S. (2020). Ahi women's: The first women's non-governmental organization in the world. *Sociology Insights*.

Bulut, S. (2021). The history and function of sisterhood in Turkey: Bacıyan-ı Rum organization in medieval era. *Sawwa: Jurnal Studi Gender*, 16(1), 43-58.

Datta, P. B., ve Gailey, R. (2012). Empowering women through social entrepreneurship: Case study of a women's cooperative in India. *Entrepreneurship theory and Practice*, 36(3), 569-587.

Döğüş, S. (2015). Kadın Alplardan Bacıyân-ı Rum'a (Anadolu Bacıları Teşkilatı); Türklerde Kadının Siyasi Ve Sosyal Mevkii. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 127-150.

Duguid, F., Durutaş, G., ve Wodzicki, M. (2015). Türkiye'de Kadın Kooperatiflerinin Mevcut Durumu. Dünya Bankası: <https://www.kedv.org.tr/turkiyede-kadin-kooperatiflerinin-mevcut-durum-raporu>

Erdem, E. (2009). Ahilik: ahlakla kalitenin buluştuğu bir esnaf teşkilatlanma modeli. Ankara: Detay Yayıncılık.

Erdem, Y. T., ve Yiğit, H. (2010). Bacıyân-ı Rûm'dan günümüze Türk kadınının iktisadi hayattaki yeri (Vol. 2010-69). İstanbul İstanbul Ticaret Odası.

FAO. (2004). Promoting rural women's cooperative businesses in Thailand. Thailand: https://base.socioeco.org/docs/women_coop-part__1.pdf

Gökbel, A. (2019). Bacıyân-ı Rûm (Anadolu Bacıları). Ahiname, 6(1), 40-43.

Koutsou, S., Notta, O., Samathrakakis, V., ve Partalidou, M. (2009). Women's entrepreneurship and rural tourism in Greece: Private enterprises and cooperatives. South European Society and Politics, 14(2), 191-209.

Köken, A. H., ve Büken, N. Ö. (2018). XIII. Yüzyılda Güçlü Bir Toplumun Gelişmesine Katkı Sunan Fatma Bacı ve Dünyanın İlk Kadın Örgütlerinden: Bacıyân-ı Rûm (Anadolu Bacılar Teşkilatı). Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 8(2), 113-119.

Odabaşı, Z. (2008). Bir Ahi Dostu: Franz Taeschner-Hayatı ve Eserleri. Ankara: A.E.Ü, Ahilik Kültürünü Araştırma Merkezi Yayınları.

Özdemir, G., ve Yılmaz, E. (2010). Kadın Girişimciliği ve Kooperatifler. II. Trakya Bölgesi Kalkınma-Girişimcilik Sempozyumu, Kırklareli.

Sırım, V. (2015). Osmanlı Kadınının Ekonomik Hayata Etkin Katılımı: Bacıyân-ı Rûm Örneği. Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 4(8), 118-125.

Soysal, A. (2010). Türkiye'de Kadın Girişimciler: Engeller Ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65(01), 83-114.

Şan, S., Yılmaz, A., Subaşı, S., ve Mohammed, S. (2021). An Example of Entrepreneurship in Women's Education: Akhism-Bacıyani Rum Training in Vocational Education from Past to Present. Overcoming Challenges and Barriers for Women in Business and Education: Socioeconomic Issues and Strategies for the Future, 21-44.

Tatlıhoğlu, K. (2012). Ahilik teşkilatında anadolu türk kadınının girişimciliği üzerine sosyal psikolojik bir yaklaşım. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(4), 69-92.

TEPAV. (2014). Sosyoekonomik Haritalama: Kentin Sosyal Yapısını Anlamak ve Görselleştirmek. Ankara: https://www.tepav.org.tr/upload/files/1408540013-9.Sosyoekonomik_Haritalama.pdf

Ticaret Bakanlığı. (2019). Bir Girişimcilik Örneği Modeli: Kadın Kooperatifleri. Esnaf Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü: https://dukam.duzce.edu.tr/dokumanlar/dukam/Dosyalar/kadin_koop.pdf

- Ticaret Bakanlığı. (2020). Kooperatif Bilgi Sistemi. <https://koopbis.gtb.gov.tr/Portal/kooperatifler>
- TOBB. (2021a). Kadın Girişimciler Kurulu. <https://www.tobb.org.tr/TOBBKadinGirisimcilerKurulu/Sayfalar/Hakkimizda.php>
- TOBB. (2021b). TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Kuruluş, Çalışma Usul ve Esasları. <https://www.tobb.org.tr/TOBBKadinGirisimcilerKurulu/Sayfalar/Mevzuat.php>
- TÜİK. (2021). Temel İşgücü Göstergeleri. Retrieved from <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Istihdam,-Issizlik-ve-Ucret-108>
- Uygur, H. (2012). Dünyanın İlk İş Kadınları Örgütü; Anadolu Bacıları "Bacıyan-ı Rum" Altınşehir Adana Kent Kültürü ve Sanat Dergisi, 6. <https://www.altinsehiradana.com/Makale/dunyanin-ilk-is-kadnlari-orgutu- Anadolu-bacilari-baciyani-rum/299/>
- Yelkikalan, N. (2006). Başarılı girişimcilikte cinsiyetin rolü: Kadın ve girişimciler. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(1), 45-54.
- Yetim, N. (2002). Sosyal Sermaye Olarak Kadın Girişimciler: Mersin Örneği. *Ege Akademik Bakış*, 2(2), 79-92.